

Yngve Kalin:

En missionärs dagbok

"Två veckor i Swaziland"

Yngve Kalin var tillsammans med sin hustru Ingela missionärer i Swaziland mellan åren 1981-1990. Under några veckor i månadsskiftet februari- mars 1989 skrev han dagbok, där han reflekterar över sina arbetsuppgifter och skildrar vad det betyder att vara en missionär i våra dagar som medarbetare i en samarbetskyrka.

Yngve Kalin är prästvigd för Växjö stift 1973, och var i Swaziland församlingspräst i huvudstaden Mbabane och biträdande kontraktsprost i Swazilands kontrakt. Ingela Kalin arbetade som stiftskassör i den Östra stiftet av Evangelisk Lutherska kyrkan i Södra Afrika. De har fem barn Hanna, Helena, Joel, Adam och Miriam.

Söndagen den 19 februari

Vägen till Siphocosini var bedrövlig efter allt regnande i år. Den röda leran är halare än den värsta snömodd man kan tänka sig. Man sjunker djupare och djupare in – och hjulen spinner förtvivlat utan att få fäste.

När jag äntligen kom fram till kyrkan var klockan redan tjugo över elva och jag var efter svenska mått mätt ordentligt försenad. Men här är det viktigaste att man kommer när man har lovat det, fördröjningar och förseningar tas naturligt här. Även med de bästa intentioner är det svårt att passa tider.

Barnen hade fortfarande söndagsskola inne i kyrkan. Jag hörde deras sång på långt håll och församlingen satt utanför i gräset och väntade på mig. Den lokale församlingsledaren Mr Khumalo meddelade mig, att det skulle vara två dop i gudstjänsten samt bekräftelse av ett nöddop han hade förrättat.

Mr Khumalo gör verkligen ett fantastiskt arbete för kyrkan. Han är en av de få i pastoratet som har någon högre utbildning. Den lutherska kyrkan består mest av landsbygdsfolk och inte många av medlemmarna i städerna har någon längre skolgång att falla tillbaka på.

Khumalo åker varje söndag ut till Siphocosini från det lilla bruksamhälle där han bor. Han har tagit på sig uppgiften att leda arbetet i församlingen vid sidan om alla andra uppgifter han tilldelats av kyrkan. Han är också vårt stifts lekmannarepresentant i hela kyrkans centralstyrelse i Johannesburg.

Gudstjänsten avlöpste som vanligt med en ordning som liknar den svenska, bara det att all sång sker utan något instrument. Utöver psalmerna sjungs också bibelvisor och lovsånger med jämna mellanrum.

Vilken sång det är! Inte sitter man och väntar på att prästen skall ta upp sången. Någon börjar, och de andra faller in i stämmor, kända sedan tidigare eller improviserade för ögonblicket.

Ofta är det också någon form av körsång. Det är för det mesta en blandad kör av några ungdomar. Man har sällan övat särskilt mycket innan. Det kan vara någon som före gudstjänsten samlat ihop några vänner och föreslagit att man skall sjunga. Ibland sjunger man helt enkelt något ur psalmboken i ett annat arrangemang än det vanliga. Alla vill medverka och skapa en gudstjänst som rymmer allt.

Vad man slås av i kyrkan är alla barn. Nästan halva kyrkan är fylld med barn och ungdomar i alla åldrar. De går direkt från söndagsskolan in i gudstjänsten – med de lite större barnen ansvariga för de små. Spädbarnen sitter hos mammorna och amning under gudstjänsten tillhör det normala!

Tre söndagar av fyra svarar församlingens äldste, män såväl som kvinnor, för gudstjänsten och när prästen kommer en gång i månaden är det alltid nattvardsgång.

Många av dessa predikanter är mycket duktiga, men vårt största problem är att ge dem någon form av vidareutbildning. Vi har börjat med kurser för lekmannapredikanter, men det är en uppgift som skulle kunna utvecklas hur mycket som helst.

Vår dröm är att få en person avdelad för den uppgiften och till slut ge predikanterna någon form av auktorisering, liknande systemet med venia som vi har i Sverige.

Det skulle underlätta mycket ute i församlingarna. De många andra små kyrkorna och sekterna har lokala ledare, visserligen med minimal utbildning, men med fina titlar, pastor, biskop, ja t o m ärkebiskop, och därtill liturgiska kläder.

Våra predikanter har varken titlar eller evangelistrockar eller ens ett röcklin att hänga över axlarna.

Många av våra församlingar känner sig utarmade sedan de gamla evangelisterna försvann. De levde nära sina församlingar och många av dem gjorde ett berömvärt arbete men kyrkan fann att man inte längre hade råd att underhålla dem. Det var viktigare att utbilda flera präster.

Vi avslutade gudstjänsten strax efter klockan ett. Bönekvinnorna i sina uniformer fortsatte ett bra slag med att under lovsång ta upp ytterligare en kollekt för sitt arbete. Bönekvinnorna, eller "medhjälparna" som namnet bättre kan översättas, är praktiskt taget alla de gifta kvinnorna i församlingen. De träffas varje torsdag för att bedja och för att besöka dem som behöver hjälp.

Jag kom överens med dem, att nu på onsdag komma ut igen, så att vi kunde besöka en sjuk kvinna i hövdingens kraal.

Bönekvinnorna meddelade också att en av dem själva var sjuk och inlagd på sjukhus i Manzini. De undrade om vi kunde åka dit i veckan och vi bestämde möte på fredag.

När jag gick ner mot bilen såg regnmolnen hotfulla ut. Mer regn var på gång. Folk hade börjat klaga på att det börjar bli lite för mycket av det goda. Skörden ser lovande ut, men blir det inte varmare snart kommer mycket av majsen att ruttna ute på fälten.

Jag hade parkerat bilen vid en gammal nedlagd järnväg ett par hundra meter ifrån kyrkan i Siphocosini och gått till fots den sista biten.

Det övervuxna järnvägsspåret är verkligen en symbol över kolonialtidens Afrika. En ny stor fyndighet av järnmalm upptäcktes Ngwenya i västra delen av landet för 50 år sedan. Fyndigheten låg i närheten av vad som förmodas vara världens äldsta järngruva, där malm kanske bröts för 28 000 år sedan. Utländska intressen byggde snabbt en järnväg och malmen från den nya fyndigheten skeppades ut inom loppet av 20 år. Swaziland fick en bråkdel av förtjänsten och ett stort hål i marken!

Vägen slingrar sig fram i en djup dalgång med höga berg på båda sidor. På vissa ställen är bergen täckta av träd, omväxlande tall och höga akacior som planterats av stora bolag. Det är ett ståtligt landskap här uppe på höglandet med hissande vyer.

När jag kom hem höll Ingela fortfarande på att hjälpa till att träna en barnkör. Hon hade varit på gudstjänsten på den gamla missionsstationen, numera stifts- och församlingscentret i Mbabane, där vi bor.

Halv fyra gick jag upp till kyrkan för att förbereda den engelska gudstjänsten. Det finns ganska många människor från andra länder i Mbabane som inte förstår siswati. Vi började därför för några år sedan med en gudstjänst på engelska varannan vecka. Församlingens storlek varierar betydligt – ibland ett tio tal, ibland till och med upp emot femtio. Men det är värt mödan, inte minst är det bra för våra egna barn, som visserligen förstår en del siswati, men knappast kan tillgodogöra sig en gudstjänst på det språket.

I dag var det halvfyllt i kyrkan, en grupp tanzanier, några amerikaner, holländare och skandinaver och någon sydafrikan tillsammans med en liten grupp swazier från morgonens församling.

Efter gudstjänsten får vem som vill en kopp kaffe eller te och ett kex. Vår gräsmatta blir en mötesplats med folk från alla världens hörn med olika kyrkobakgrund.

På kvällen kom en av medlemmarna i pastoratskyrkorådet, Mr Shabalala, som höll på att skriva protokollet från sammanträdet i går och vi skrev rent det tillsammans.

Det var verkligen inga lätta frågor som stått på dagordningen. En av församlingarna hade frågat om vilka regler som gäller för dop av barn av föräldrar som inte är gifta, eller i det fall där de unga mödrarna lämnat barnen till de gamla kvinnorna på landsbygden. Hur är det förresten med dem som har gift sig traditionellt och inte i kyrkan eller på rådhuset? Representanterna klagade på att inte ens de gamla traditionerna för giftermål följs längre.

Vad gällde svårigheterna att avgöra vem som är gift eller inte, beslutades att kalla in någon expert till påskmötet om en månad, som kunde hjälpa till att reda ut begreppen. Det finns en kvinnlig advokat knuten till Swazilands kristna råd, som skulle kunna hjälpa till att förklara.

Annars hade sammanträdet mest rört sig om rapporter och ekonomi. Alla var glada att se hur kollekterna ökat och att fler och fler betalade sina medlemsavgifter.

Församlingen i Nkoyoyo tackade för hjälpen vid kyrkoinvigningen i oktober. Vi var stolta och glada att alla församlingarna i pastoratet nu har en egen kyrka eller ett kapell att fira gudstjänst i. Det är ovanligt här. I många församlingar firas fortfarande gudstjänsterna i någon av medlemmarnas hem.

Timmen var sen innan Shabalala och jag kunde sätta punkt. Här är man sin egen sekreterare, byggare, kantor, bokförare osv. Med kyrkans begränsade resurser är jag den ende anställda i pastoratet med dess sex församlingar. Det finns andra som har ansvar för över tio! Tänk om vi hade råd att anställa flera präster!

Gudstjänst i Siphocosini kyrka

Måndagen den 20 februari

Regnet vräkte ner hela natten och det var besvärligt blött när jag tog den vanliga morgonrundan och lämnade barnen vid deras skolor. Vid middagstid måste jag försöka hämta Joel igen. Flickorna är så stora att de kan gå hem från bussen på eftermiddagen. Ingela försvann in på stiftskontoret för slutspurten med bokslutet för året.

Vi bor på en gammal missionsstation som numera fungerar som ett center för hela vårt stift. Den ligger i ett grönområde i utkanten av huvudstaden, vid foten av ett högt berg, med pinjeskog alldeles in på knuten. Hela området sluttar. Högst upp ligger en låg- och mellanstadieskola, strax nedanför en stor rund kyrka, som syns vida omkring. Här finns också bostäder för lärarna och kyrkans anställda och byggnader som rymmer stiftskontoret och Lutherska Världsförbundets lokala kontor.

Förra året började vi också bygga en högstadie- och gymnasieskola – ett jättestor projekt för att hjälpa barnen i Mbabane. Många är tvungna att sluta sin skolgång då det helt enkelt inte finns plats för dem trots att många klasser har 60-70 elever.

En av mina arbetsuppgifter är att samordna arbetet på stiftscentret, så jag började arbetsdagen med att se hur skolbygget fortskrider. Lutherska Världsförbundet har ställt en stor bulldozer till vårt förfogande för att bygga terrasser på bergsslutningen där den nya högstadie- och gymnasieskolan byggs. Redan finns där 350 elever i de sju

första klassrummen vi byggde i fjol. Nu skall där byggas laboratorier, slöjdsalar och en administrationsbyggnad. Men också den andra skolan skall byggas till. Nu var bulldozern i färd med att jämna marken bakom kyrkan för den skolan.

Resten av ajen tillbringade jag vid skrivbordet för att förbereda en skrivelse om ytterligare ett skolbygge. Nästa vecka är det en stor konferens med representanter för "kyrkorna i norr", som de kallas här, vilket betyder kyrkorna i Europa och Amerika. Swazilands kristna råd har inbjudit till detta möte, där vi ska få möjlighet att ansöka om medel för olika utvecklingsprojekt.

Vår kyrka har beslutat att mot alla odds lyfta fram skolfrågorna igen och vädja om stöd att bygga fler skolor.

Vi har vi det här laget lärt oss, att man i norr, tycker att det stadiet skulle vara passerat i Afrika och att kyrkorna inte skulle behöva bekymra sig om skolverksamhet. Men det är inte kyrkornas ledning som sitter och funderar ut lämpliga projekt – behoven identifieras i församlingarna och det är det vi vidarebefordrar. Inte det vi förväntas ansöka om!

Så det var till än en gång försöka sätta sig ned och formulera en ansökan om något som jag visste skulle vara svårt att få hjälp till. Hur förklarar man att 900 barn i det lilla landsbygdssamhället Mbelweni inte har någon högstadies- eller gymnasieskola på 18 km håll, och om de söker till andra skolor inte kan vara säkra på en plats!

Hemma bostaden måste man också alltid vara beredd på besök. Det kan vara någon i församlingen som tittar in för att prata eller rapportera om någonting. Det kan vara ett barn med ett meddelande från någon av ledarna ute i församlingarna att någon är sjuk eller har dött och att man vill att jag skall komma ut. Ibland står det helt enkelt i brevet, att så eller så har slutat sina dagar och begravningen är nu på lördag och att man är tacksam om jag kan komma vid den eller den tiden.

Här på den gamla missionsstationen har vi numera vant oss att hålla öppet hus för alla. Vi har upplevt överraskningar, som när den svenske ambassadören vid en av nationella festligheterna kom infarande med stor poliseskort, två följevilar och tre motorcykelpoliser med tjutande sirener. Våra grannar var mycket imponerade. Det trodde minst det var kungen själv som kom på besök!

I dag var det mera anspråkslöst, men inte mindre uppskattat. Gladys som tidigare bott hos oss i fem år tittade in med sin mamma. Hon flyttade hem i november i samband med att hon tog sin studentexamen. De ville berätta hur det går med Gladys med hennes ansökningar för fortsatt utbildning. Hon har sökt plats på sjuksköterskeskolan och en kurs i ekonomi på universitetet.

Ännu hade hon inte fått något svar. Hon hade dock gott hopp om att bli accepterad åtminstone på det ena stället.

Gladys kom genom olika omständigheter att bo hos oss. Vi hade länge sett en lång mager flicka halvspringa förbi vårt hus varje dag på eftermiddagen efter skolan. Hon gick då fortfarande på mellanstadiet och det var tydligt att hon kom från mycket fattiga förhållanden.

Vi pratade med en av lärarna om henne och fick veta att hon bodde uppe i bergen sju kilometer bort tillsammans med sin mamma och några syskon. Pappan hette Shongwe och levde, men var sjuklig, visste läraren.

Tillsammans med några män i församlingen tog vi oss till hemmet. Bilen kunde knappast ta sig fram uppför bergssidan. Men vi hittade till slut hemmet i en skogsdunge. Det såg ut som de flesta hemmen på landsbygden. Varje kraal består av några hyddor eller hus byggda av pålar, grenar och lera. Hyddorna är i allmänhet täckta med gräs med övriga hus numera har tak av plåt. I hemmet fann vi Gladys, hennes mamma och två bröder och pappan som var sängliggande.

Mamman berättade deras historia. De hade byggt sitt hem när de gifte sig och de hankade sig fram som alla andra genom hårt arbete. Allt hade fungerat tillfredställande ända tills för sju år sedan då mannen plötsligt insjuknat i vad som visade sig vara hjärnblödning, För lamningen hade aldrig släppt på den ena sidan och han miste förmågan att tala. I sju år hade hon passat honom dag och natt - barnen var fortfarande små och hon hade svårt att klara allt arbete själv. De inkomster hon hade fick hon genom att fläta korgar som hon sålde till markandskvinnorna i stan. Men hon hade svårt att lämna mannen ensam hemma för länge, och de nio kilometrarna till stan var tröttande. Barnen gick fram och tillbaka till skolan morgon och kväll. Därute fanns inga skolor, utan den närmaste var hos oss sju kilometer bort! Moderns stora bekymmer var att få fram pengar som räckte till skolavgifterna.

Vi gick in till mannen, som låg i en stor säng i en av hyddorna. Han förstod vilka vi var och varifrån vi kom, och det visade sig att han var medlem i vår kyrka. Han hade varit med och byggt kyrkan på den gamla missionsstationen år 1941 och sedan döpts i den nya kyrkan. Efter några år flyttade han till Johannesburg för att arbeta i gruvorna och förlorade kontakten med kyrkan.

Männen jag hade med mig mindes honom, men ingen i församlingen mindes vart han tagit vägen.

Hans dotter Gladys var tyst och inbunden. All hennes energi gick åt att klara den långa skolvägen. På vintern var det ännu mörkt när hon gav sig iväg.

Vi diskuterade med mamman och lovade att ordna så att hon fick hjälp med en del av skolavgifterna. Efter ett slag stod det klart att vad Gladys behövde var att få tid att ägna sig åt sina studier. I åtta år hade hon gått 14 km varje skoldag – nästan halvvägs runt jorden.

Så hon flyttade in hemma hos oss som ett extra barn i familjen. Hon stannade i fem år tills hon tog studenten. När studierna tillät gick hon hem till sin mamma och pappa över veckosluten. Hon arbetade hårt och det var en stor glädje när hon till slut tog studenten med goda betyg.

Vi började också besöka hennes pappa regelbundet. Några åt gången i församlingen följde med mig eller gick ensamma dit.

Vi firade ofta nattvard vid hans sjuksäng. Alltid var jag lika imponerad över hur väl hans fru skötte om honom. Vi fann alltid sjukrummet sopat och städlat, med mannen inbäddad i rena lakan och filtar.

När Gladys kom hemifrån efter ett besök några år senare berättade hon, att pappan var mycket sämre och att mamman ville att vi skulle komma upp.

När vi steg in i rummet såg vi att slutet var nära. Vi läste och sjöng för honom och han fick ta emot Herrens heliga nattvard för sista gången. Med tecken tog han avsked av oss, det märktes att han förstod att slutet var nära. Någon dag senare fick vi också budet om att han stilla somnat in.

Jordfästningen ägde på gammal swazised rum i hemmet. Graven var grävt ett 30-tal meter bort i ett skogsbryn. Den sista natten vakar de anhöriga tillsammans med vännerna. En gudstjänst pågår hela tiden, och när prästen har tillfälle kommer han till hemmet kvällen före jordfästningen för att inleda gudstjänsten.

Nästa morgon tas så kistan ut utanför hyddan eller huset – och själva begravningsgudstjänsten hålls där innan följet beger sig till graven där gudstjänsten avslutas. Graven fylls sedan igen av männen medan kvinnorna sjunger psalmer och lovsånger. Ingen lämnar graven förrän allting är avslutat. Till sist tar kvinnorna vid och lägger stenar på graven.

Många var närvarande vid Shongwes begravning. Man visste hur svårt han hade haft det de sista åren av sitt liv – men alla talade om den kärlek och trofasthet hans fru hade visat honom och det sätt hon hade skött honom på.

Tisdagen den 21 februari

Ingela meddelade att bokslutet för stiftets första år var färdigt – och mot alla odds visade ett lite överskott. Det var inte dåligt med ett budgeterat underskott i början på året på 100.000kr. Ju mer man tänker efter, ju mer fantastiskt är det att kyrkan hankar sig fram varje dag med de små resurser som står till förfogande. Visserligen får vi hjälp utifrån med en dryg tredjedel av utgifterna och viss personal. Men man får ändå vända och vrida på varje peng. Det som smärtar mest är de dåliga lönerna för prästerna. De har, trots sin långa utbildning, lägre lön än de underbetalda lågstadielärarna i Swaziland.

Det största bekymret vid sidan om lönerna är transporter och resor. De knäcker den bästa budget. Fortfarande måste flera av prästerna åka buss eller gå till fots när de är ute i sina församlingar. Tänk om vi hade större resurser, så fler kunde få bilar, och vi hade råd att underhålla dem!

Jag tog en tur in till stan för att köpa målarfärg till ommålningen av ett av lärarhusen. Mbabane är ingen stor stad men affärerna är välförsedda.

Utefter huvudgatan trängs alla slags affärer med banker, ministerier, Högsta domstolen, en biograf, radiohuset och några gamla hus från kolonialtiden. På andra håll har stora affärscentra byggts och nere på industriområdet ligger flera stora byggvaruhus och bilfirmor. Men bostadsbristen är fruktansvärd och på kullarna och bergssidorna utanför stan bor många i undermåliga hus, byggda av lera och plåt, i väntan på en riktig lägenhet. Få bostadshus byggs och antalet lerhus i slummen ökar år från år i stället för att minska.

Efter utträttat ärende försökte jag få tag i en man på Utbildningsministeriet angående skolbyggena. Han var inte inne men det gav mig tid att försöka reda upp ett annat problem. Jag tillbringade därför en stor del av eftermiddagen i Stadshuset för att få klarhet i ägandeförhållandena till några angränsande tomter till den gamla missionsstationen som vi betalar fastighetsskatt för, men eftersom vi saknar lagfarter är det oklart vem som är rättmätig ägare. Två olika tjänstemän tog god tid på sig för att hjälpa mig till rätta.

Överallt var man kommer i Swaziland slås man av vänligheten. Det är ett fantastiskt "mjukt" land med mycket god vilja. När man tänker på de spänningar som råder i södra Afrika och att det inte heller är så länge sedan Swaziland också hade kolonialt styre, upphör man aldrig att förvånas över den avslappnade stämningen som råder här. Särskilt väl mottagen blir man om man försöker tala siswati. Det har varit en svår pärs att lära sig det – men äntligen flyter det något så när- När orden tryter kan man alltid rädda sig ur en knepig mening med några engelska ord. Det gör swazierna också – framförallt stadsborna.

Det är väldigt få av de utlänningar som kommer hit som gör sig mödan att försöka lära sig språket. Det tar för lång tid och är för svårt.

Jag minns mina egna stapplande försök att klara klickljuden. Det kan bli ödesdigert – någon hävdade med bestämdhet att jag i en gudstjänst i början hade talat om den "hårige" i stället för den helige Ande. En annan sa att jag talt om filmjök i stället för vatten. Ja, ibland undrar man vad man gett sin in på.

Därför var det desto roligare några år senare när jag talade med en kvinna som arbetade för några irländare som bodde i ett av kyrkans hus. Eftersom jag hälsade henne på korrekt swaziskt sätt och talade med henne på siswati. Kallade hon mig sväger och använde ordet "belungu" om irländarna, vilket betyder "vitt folk" och gjorde några kommentarer om deras underliga seder. Hon glömde bort att jag också var vit!

Onsdagen den 22 februari

Det var med stor tvekan jag backade ut bilen på morgonen för besöket i hövdingens kraal ute i Siphocosini. Under natten hade det återigen regnat häftigt, men jag visste inte hur sjuk kvinnan var, så trots att det regnade fortfarande vågade jag inte låta bli att försöka komma ut till henne.

Det gick hyfsat att köra, i all fall nedför backarna. På ett ställe stod en långtradare djupt inkörd i gyttjan. Han hade ingen möjlighet att ta sig upp på vägen mot Mbabane. Men jag klarade mig bra och nådde fram till mötesplatsen vid skolan i Siphocosini, där jag väntade mig att få se åtminstone några av de svart- och vitklädda bönekvinnorna. De brukar vara lätta att känna igen i sina speciella uniformer.

När prästen gör ett hembesök gör han det praktiskt taget aldrig ensam. Några av kvinnorna eller männen i församlingen följer som regel med.

Men denna dag såg det dystert ut. Inte en enda person i sikte. Naturligtvis hade alla tagit för givet att vägen var helt ofarbar. Men just när jag skulle vända om hemåt fick jag syn på en kvinna i den välbekanta uniformen. Vi busshållplatsen stod den gamla Mrs Mamba och väntade på mig.

Hon steg in i bilen och sa, att hon nästan gett upp hoppet om att få se mig, men hon ville så gärna komma med till sin vän Mrs Dlamini uppe i hövdingakraalen. Därför hade hon trotsat det svåra vädret och gett sig ut i hopp om att jag skulle ta mig fram.

Vi svängde in på en mindre väg, och det gick ganska bra några kilometer, men sen var det stopp. Det var omöjligt att komma vidare i gyttjan. Men då var vi nästan framme, så efter att ha backat tillbaka några hundra meter och ställt bilen i tryggt förvar vid ett hus vid vägkanten, satte vi igång med att trotsa gyttjan till fots!

Det var en besvärlig vandring, men när vi väl kommit upp för backen gick det lättare. Jag beundrade den gamla Mrs Mamba. Hon tog sig fram betydligt lättare än jag, stadsbon, som inte vet vad det betyder att gå till fots.

Vi hade att göra ett bra tag, men kom till slut fram till den stora hövdingakraalen. Den består av några moderna hus omgivna av de traditionella hyddorna. Flera av kvinnorna där är medlemmar i vår kyrka, så det blev stor glädje när vi kom. De häpnade över att någon kunde vara ute i sådant busväder.

Efter de vanliga hälsningarna satte vi oss ner på golvet och firade Herrens heliga nattvard på en bastmatta. Det är fantastiskt att uppleva andakten vid en sådan gudstjänst. Jag brukar säga till alla mina vänner i Sverige, att en enda sådan gudstjänst i sådan gemenskap, är värd en Afrikaresa! Och jag får vara med om det – gång efter gång!

Efter gudstjänsten satt vi en god stund och pratade. Vi bjöds på te och bullar. Man får alltid något till livs när man är ute. Antingen majsgröt och en kycklingbit, eller te och bullar bakade vid en öppen eld eller i en vedspis.

Ofta får prästen också någon gåva – den här dagen fick jag en kasse potatis, vilket var betydligt lättare att bära än den levande höna jag ibland begåvas med. Jag utrustades också med ett stort rött paraply med instruktioner att lämna det kvar på nästa ställe vi skulle till. Man kunde inte begripa att man hade en sådan slarvig präst som glömt sitt paraply i ett sådant hemskt väder. Jag ville inte erkänna att jag inte räknat med att behöva gå till fots någon

längre sträcka.

Vi satte av mot bilen igen och lyckades vända den. Vi ville också försöka hinna med att besöka den gamle Simelane, vars ben för länge sedan gett upp att bära honom den dryga kilometern till kyrkan.

Eftersom hans kraal inte ligger så långt från stora vägen förutsåg vi inga svårigheter att ta oss fram. När vi väl nådde fram möttes vi av förvånade blickar. Man hade för länge sedan slutat tro att vi skulle komma.

Vi firade gudstjänst igen med regnet smattrande mot plåttaket. Simelane och hans fru och några grannar var närvarande. Den här gången bjöds vi på rykande varma majscolvar och någon slags pumpa. Jag lämnade mitt lånade paraply och förklarade att det skulle hämtas av något barn från hövdingens kraal.

Jag tvivlade på att jag skulle nå fram till Mbabane, men lyckades till slut, genom att inte göra misstaget att köra för långsamt. För så länge hjulen snurrar i leran brukar det gå bra. Men har man en gång fått stanna är det klippt!

På kvällen åkte jag och badade bastu nere i Ezulwini-dalen. Det är en härlig avkoppling efter en stökig dag. I bastun dryftas stort och smått som hänt i landet eller i regionen. Ofta träffar man någon "höjdare" i samhället, någon minister och statssekreterare eller någon av kungens bröder som villigt blandar sig med "vanligt folk". I Swaziland är det mesta mycket naturligt.

KaShile - den gamla missionsstationen i Mbabane, numera stiftscenter

Torsdagen den 23 februari

På morgonen träffade jag biskopen efter morgonbönen på stiftskontoret. Ingela hade äntligen tid att ägna sig åt något annat än bokslutet. Brevtravarna på hennes bord hade ökat men med böckerna i tryggt förvar hos revisorerna hade hon tid till det vanliga rutingörat.

Med biskopen gick jag igenom presentationen av vår ansökan för skolan i Mbekelweni och en annan ansökan om ett församlingscenter inne i det s.k. hemlandet, KaNgwane, i Sydafrika, ett av de områden där Pretoriaregeringen placerar "överblivna" afrikaner som inte längre "behövs" i de s.k. vita områdena. Över tre miljoner människor har de senaste 30 åren tvångsflyttats och fösts samman i vad kallas "hemländer" eller "bantustans." Vissa områden har utropats till självständiga stater, eller givits självstyre på annat sätt men inget annat land i världen än Sydafrika har erkänt dem.

Vårt stift sträcker sig också en bra bit in i östra Transvaal och omfattar också ett av dessa områden. Utefter Swazilands västra och norra gräns bor nu hundratusentals människor i något som kan beskrivas som lerstäder. Våra präster där jobbar under oerhört svåra förhållanden. 20 små församlingar finns utspridda där men med bara fyra kyrkolokaler.

Nu är planerna att bygga ett riktigt kyrkcenter i Glenmore, där två av församlingsprästerna bor. Kyrkan finns redan där, men det är ett stort behov av möteslokaler etc., där framförallt kvinnorna och ungdomarna skulle kunna mötas. De flesta av männen bor inte hemma, de kommer bara hem någon eller några gånger per år från arbetet i Johannesburg eller Witbank.

Efter mötet med biskopen åkte jag till Stadshuset för andra gången denna vecka för en diskussion med stadsingenjören om en ny väg in till vårt center här i Mbabane.

Den gamla vägen räcker inte till för all trafik till de två skolorna och Lutherska Världsförbundets kontor och förråd. Vi har också sett på en aktuell stadsplan att delar av gamla vägen går över en ny tomt, som blivit såld till någon annan. Stadsingenjören såg bekymrad ut. Vi är inte ensamma om att ha små ekonomiska resurser, men när jag lovade att bulldozern kunde hjälpa till med röjning och ett visst arbete sken han upp betydligt och lovade att bygga en acceptabel väg in hit. Men det skulle dröja lite. Hela stans arbetsstyrka var i full färd med att försöka laga håll i stadens gator som uppkommit genom det förskräckliga regnandet.

Eftermiddagen ägnade jag åt att skriva predikan på siswati. Det gäller att ta vara på de tillfällen då jag kan få hjälp. En av lärarna från skolan här kommer ner när jag behöver henne och hjälper mig att klara de svåraste svängarna i detta språk som är så rikt och så svårt men också en sådan utmaning!

Fredagen den 24 februari

Om veckan som helhet varit rörig och omväxlande tog fredagen ändå priset! Efter att ha lämnat in kyrkans bil på välbehövlig service skyndade jag ner till stan för att se om någon från Siphocosini kommit in med bussen.

Vi hade ju bestämt att vi skulle åka ner till Manzini och hälsa på Mrs Sihlongonyane på sjukhuset. Jag träffade hennes dotter, men kom överens med henne att vi skulle vänta några timmar och se om fler kom med andra bussar innan vi gav oss iväg. Hon sa att alla bussar var försenade på grund av regnet.

Så jag fick tid att åka hem och på nytt titta på bulldozerns framfart och visa sträckningen för den nya vägen.

Vid 11-tiden var jag tillbaka nere i stan. Gruppen från Siphocosini hade ökat till fyra, och vi styrde kosan mot Manzini - den största staden i Swaziland, ungefär fem mil söderut.

Vägen ut från Mbabane går genom ett storstättigt landskap ner i den bördiga Ezulwinidalen. Mbabane ligger 1 300 meter över havet och vägen sluttar brant ner i den "himmelska dalen", som namnet betyder på siswati - Vissa tider på året åker man bokstavligen ner genom molnen, som ligger som bomull över de grönskimrande bergen.

Vägen är inte dålig - men oerhört underdimensionerad för all trafik. De första åtta kilometrarna är den ökända

Malagwane Hill, en lång backe där olika varningsskyltar vädjar till alla om stor försiktighet. Längst ner står en skylt med stora bokstäver: "Lite tålmod kan rädda ditt liv" Men ingenting syns hjälpa. Varje vecka dör någon på denna vägsträcka, olyckor händer praktiskt taget dagligen. Någon påstod, att i en utgåva av Guinness rekordbok är Malagwane upptaget som världens farligaste väg. Jag vet inte om uppgiften är sann men nog krävs tålmod att ligga i kön efter en långtradare som i krypfart tar sig ner för backen för att inte "tappa bromsarna". Köerna blir långa, otåligheten växer och många tar chansen att hinna förbi före nästa kurva.

Mitt på dan är trafiken mindre så vi nådde fram till Manzini efter någon timma. Mrs Sihlongonyanes dotter berättade att man tagit mamman till Manzini eftersom man inte litade på sjukhuset uppe i Mbabane. Jag förstår henne. Trots försök att förbättra situationen är regeringssjukhuset hopplöst underdimensionerat. Många salar har över 50 patienter, ibland får en del läggas på golvet. Under natten har två undersköterskor ensamma hand om en hel sal. Många anhöriga stannar därför hos sina sjuka praktiskt taget hela tiden. Detta skapar andra problem. De breder ut sina mattor mellan sängarna och salen blir ett gytter av människor, många svårt sjuka och döende.

En gång när vi upptäckt en ung sjuk kvinna i en kraal som medicinmannen diagnostiserat som besatt av onda andar vägrade de anhöriga oss att ta henne till Mbabane sjukhus. "Där dör man bara", sa de. Det krävdes nästan större tro att försöka övertyga de anhöriga att det var nödvändigt för flickan att läggas in på sjukhuset för att få hjälp än lägga händerna på henne och bedja. Men när släktingarna såg att hon vaknade upp ur sin medvetlöshet när vi bad och hörde vår vädjan att få ta henne med oss, fick vi till slut tillåtelse att låta lägga in henne.

Vi följde hennes sjukdomsförlopp dag för dag. Läkarna konstaterade att hon var svårt undernärdd, gravid och hade dubbelsidig lunginflammation. Därtill verkade hon rädd och skrämdd – hon spelade sin roll väl när folk sa att hon var besatt. Det tog lång tid att reda upp allt. Nu är hon helt återställd, gift med barnets fader och har flera barn till.

Sjukhuset i Manzini är bättre. Det drivs fortfarande av en amerikansk kyrka i samarbete med regeringen. Visserligen var salen där vi fann Mrs Sihlongonyane också stor – men skillnaden är att där var rent och städat och minst 7-8 sjuksköterskor och biträden.

Vi firade nattvard vid sjuksängen. Under bönerna och predikan deltog större delen av de inlagda i gudstjänsten. Det var knäpp tyst i den stora salen. Så är det alltid. Alla ville vara med och visar respekt och vördnad. Personalen rörde sig diskret och fortsatte sina uppgifter. Men vid bönerna stannade de upp och deltog också de.

Vi återvände hem, glada över beskedet att Mrs Sihlongonyane var mycket bättre och snart skulle bli utskriven.

Dör hemma väntade Robert, som är ledare för ungdomsarbetet. Vi skulle planera en "workshop" för ungdomar från församlingarna som skulle komma in till stan i morgon.

Det behövs rejäla tag för att få ordning på ungdomsarbetet. De fungerar ganska knaggligt i de flesta församlingarna. Ungdomarna flyttar runt, det är svårt, för att inte säga omöjligt, att träffas på kvällarna. Bussarna slutar gå ganska tidigt på kvällen och det är väldigt få som har bil. Då återstår bara veckosluten och då är det mycket annat som drar. Robert är en stor tillgång för kyrkan. Han flyttade in till stan för några år sedan och lyckades få ett arbete i stan och dök upp i gudstjänsten och erbjöd sina tjänster. Nu bor han tillsammans med två bröder i ett runt hus vid vår grind. Bröderna har fått jobb som nattvakter här på den gamla missionsstationen.

Robert berättade en gång sin historia. Föräldrarna är gamla och hemmet mycket fattigt i ett avlägset hörn av landet. Man hade bara råd att ge Robert utbildning. De andra syskonen har endast gått några få år i skolan. En äldre syster är gift och har flera barn, men hennes man är död och hon bor också hemma. Robert hade hela ansvaret för familjens försörjning vid sidan om det lilla familjen kunde odla hemma. Han försökte att på sin lilla lön att dra det tunga lasset. Men Robert var sjuk i långa perioder, av bekymmer säger han nu, och fick blödande magsår.

På sjukhuset fanns inte medicin tillräckligt, men en amerikansk läkare som var på besök, skickade vad som behövdes när han kom hem. Det hjälpte, och bara Robert är försiktig är problemen praktiskt taget borta. Tack vare brödernas arbete är han inte heller längre ensam om försörjningen av dem där hemma.

Lördagen den 25 februari

Kontraktsråd i Manzini stod det på programmet. Men innan jag satte mig i bilen för den andra Manziniresan på två dagar, återstod att se till att de två mötena, eller workshops, som de kallas här, kom igång hemma på KaShile.

Ungdomsrepresentanter från församlingarna i pastoratet skulle träffa Robert och planera ungdomsarbetet för resten av året. I ett annat klassrum skulle pastoratets alla söndagsskollärare gå igenom de nya böckerna med de ansvariga från stiftet.

Lördagarna är nästan de enda dagarna då det är möjligt att samla folk från olika håll. Resorna tar lång tid – och många måste gå långa sträckor för att nå fram till busshållplatserna. Detta skapar väldiga problem, lördagarna räcker inte till för allt vad vi vill ha gjort. Ibland får också ett länge planerat möte ställas in eftersom lördagarna också är begravningsdagar.

Med inga telefoner på landsbygden och bristfällig postgång blir det ofta kaos när ett möte eller sammanträde måste flyttas. För att allt skall fungera måste kallelsen komma ut i väldigt god tid – oftast genom meddelanden och handpost, som skickas med folk kors och tvärs!

Kontraktsråd hålls varje kvartal. Prosten är på ett helt annat sätt än vad vi är vana vid från Sverige arbetsledare för sitt kontrakt. Därför har han en biträdande prost vid sin sida och kontraktsrådet har en viktig funktion att fylla. Det består vid sidan om prosten av tre präster och tre lekmän.

Mötet hölls hemma hos prosten Jeremia Magagula. Han är också biskopens ställföreträdare, någon domkyrka eller domprost finns inte här.

Jeremia Magagula har en lång erfarenhet som präst och har getts olika uppdrag av kyrkan på många olika områden. Han är ofta hela lutherska kyrkans delegat vid olika konferenser och konsultationer. I maj ska han medverka som expert vid en stor ekumenisk konferens i USA anordnad av Kyrkornas Världsråd. Men i dag handlade det om frågorna på hemmaplan.

Muycket tid ägnade vi åt skolfrågorna, ett område som ofta försummas tidigare. De många skolorna som drivs av kyrkan har lämnats lite för mycket i rektorernas våld, och många klagomål på hur skolorna fungerar har hörts ute i församlingarna. Det är ett svårt område – för även om kyrkorna har ansvar för sina skolor, sker lärartillsättningar av Undervisningsministeriet som också svarar för lönerna. Om inte kyrkan bevakar sina intressen är det svårt att upprätthålla en god standard. Vad gäller läroplanen är det däremot inga problem. Alla skolor ger kristendomsundervisning och den lokala församlingen kan därtill ordna vilka aktiviteter den vill i de egna skolorna.

Protokollen från de sex pastoraten i kontraktet går igenom noggrant. Kontraktsrådet har t ex att ta ställning till vilka önskemål pm renoveringar, kyrkbyggen etc. som har högst prioritet. I sin tur måste sedan rådet begära assistans

från stiftet. Inget av pastoraten har egna resurser att genomföra något större projekt.

Det står också helt klart att hela pastoratsindelningen måste ses över. Vissa pastorat är helt enkelt för stora, och när prästen inte ens har tillgång till bil utan måste påbörja sin resa med buss redan på lördagen för att ha gudstjänst nästa morgon, är det en ohållbar situation.

Minst tre präster och pastorat till skulle behövas för att skapa en dräglig arbetssituation. Men hur det ska gå till, när församlingarna redan nu har svårt att underhålla de präster man har, är det ingen som kan ge ett tillfredställande svar på. Det har blivit en ond cirkel. En församling som knappt ser sin herde växer inte, inkomsterna ökar inte, och därför kan inga nya anställas. Om bara medlen fanns skulle två swaziska präster, som är utlånade till annat stift, kunna kallas hem!

Av årsrapporterna som prosten höll på att sammanställa för det stora kontraktsmötet om en månad framgick det annars, att många församlingar vaknat upp. Det nya stiftet förra året har betytt mycket. Besluten har kommit närmare, flera är involverade i processen.

Fram till 1 januari 1988 var vi en del av ett jättestift som omfattade hela Natal, Zululand, Swaziland och östra Transvaal. Biskopen bodde 60 mil bort, och trots att han på alla sätt försökte hålla kontakt var det nästan en omöjlig uppgift. Med biskopen i Mbabane och två nya prostar är allt mycket enklare. Nu är stiftet litet, mycket litet till och med. Det omfattar de swazitalande i angränsande områden i Sydafrika och det lilla Swaziland.

Swaziland är till ytan lika stort som Värmland med en befolkning på 650 000 invånare. Det är ett av Afrikas minsta länder inklämt mellan de stora länderna Sydafrika och Moçambique.

På hemvägen satt jag och funderade över detta. Swazierna bevarade mot alla odds sin identitet som ett eget land och vann till slut tillbaka sin självständighet. Huvudvägen mellan Manzini och Mbabane går igenom den traditionella huvudstaden i Ezulwinidalen, där alla nationella festligheter äger rum. I Lobamba bor drottningmodern och det var där swazierna insisterade att parlamentet skulle byggas vid självständigheten.

Landet återfick sin självständighet efter kolonialtiden efter att först ha stått emot både boer och engelsmän och senare hotet om att bli inkorporerat i Sydafrika.

I öster ligger Moçambique, som efter ett långt krig vann sin självständighet från portugiserna, och som sedan har blivit skådeplats för ett av de blodigaste, mest meningslösa inbördeskrig världen har skådat, underblåst av Sydafrika och många av de portugiser som lämnade landet vid självständigheten.

Mitt emellan problemen i Sydafrika och Moçambique existerar detta andningshål som är Swaziland. Skickliga ledare har spelat sina kort väl, efter den övergripande principen att aldrig utmana i onödan. Hellre retirera och vänta, hellre ta en förödmjukelse än att snabbt finna en lösning.

Swazilands kung Sobhuza, som för swazierna var den odisputable kungen, betraktades av engelsmännen som någon slags traditionell hövding. När han kröntes av sitt folk 1921, började han sin outtröttliga kamp att vinna tillbaka landet, kvadratmeter för kvadratmeter. Swazierna hade berövats sitt land i slutet av 1800-talet genom tvivelaktiga koncessioner. Kung Sobhuza höll dörren öppen åt alla håll, förhandlade, väntade och förhandlade igen. 1968 ledde han landet till självständighet, med två tredjedelar av landet åter i swaziska händer. 1981 firade han diamantjubileum som dåvarande monark med längst regeringstid i hela världen. Ledare från hela vår jord kom för att hylla honom – Kaunda från Zambia. Machel från Moçambique, Banana från Zimbabwe, Masiere från Botswana, prinsessan Margret från Storbritannien m.fl. m. fl.

Kung Sobhuza dog 1982 och vid hans begravning var åter raden av dignitärer här. Personer som aldrig skulle drömma om att mötas satt sida vid sida på podiet. Sydafrikas utrikesminister Pik Botha och ANC:s ledare Oliver Tambo!

Ja, det är ett märkligt land, som innehåller allt på en gång, t o m landskapet bekräftar den satsen. Höga berg med grässtäpp i väster, det bördiga mellanskiktet med långa mjuka dalar, och sedan den torra afrikanska stäppen i öster innan bergskammarna reser sig igen i öster mot Moçambique.

Här strålar folk från alla håll samman. Aldrig kunde jag drömma om, att jag i detta lilleputtland skulle få se mer av stora världen passera revy än på mången annan plats.

Afrikanska presidenter och ledare kommer på besök i olika sammanhang. Påven kom på sin resa till södra Afrika också till Swaziland.

Prins Charles från England, som är hedersordförande i en internationell skola utanför Mbabane med ungdomar från 43 länder, besökte skolan vid ett jubileum härom året. En annan gång var ärkebiskop Desmond Tutu där och talade eftersom alla hans barn fått sin utbildning där.

Vår dotter Helena är klasskamrat med ett av Nelson Mandelas barnbarn, en av Mandelas döttrar är gift med en swazisk prins. Därtill alla delegationer, diplomater och representanter för kyrkliga organ som passerat revy. Vid vår biskopsvigning kom Lutherska Världsförbundets generalsekreterare hit för träffa alla vår kyrkas biskopar och ledare.

Ja, det är ett märkligt land. Efter åtta år här upphör man aldrig att förvånas. När vi blev tillfrågade om vi ville flytta hit visste vi inte ens var det låg!

Besök ute i församlingarna

Söndagen den 26 februari

Den fjärde söndagen i varje månad besöker jag de två minsta församlingarna i pastoratet. Det är två typiska "familjeförsamlingar" d v s merparten av medlemmarna är släkt, vilket här verkligen betyder att de tillhör familjen, för släktkänslan är stor. Alla farbröder är mina fäder, alla deras barn är mina syskon, och med användande av lite andra ord gäller samma förhållande på min mammas sida.

Det är särskilt påfallande i församlingen i Ezulwini, där den lilla kyrkan är byggd i ett hörn av familjen Dlamini's kraal. Fyra generationer Dlamini, med kusiner, svågrar, mostrar och fastrar samlas till gudstjänst.

Kyrkan invigdes 1983. Den gamle predikanten Timothy Dlamini sa vid invigningen, att när han var tvungen att gå upp på natten stannade han alltid upp och gnuggade sig i ögonen för att vara riktigt säker på att det han såg var sant. 1940 började han be till Gud, att de en dag skulle få en kyrka där. Han trodde aldrig det skulle bli verklighet.

Jag skämdes lite – den fantastiska kyrkan han drömt om i hela sitt liv kostade 15 000 kr att bygga. Jag tänkte då på vilka summor vi spenderar på våra kyrkor och församlingshem hemma i Sverige!

Gamla farmor Dladla i en annan församling berättade något liknande när vi byggde kapellet där. Hon är så gammal att ingen vet riktigt hur. Hon kunde inte heller tro, att den lilla församlingen där skulle få ett eget kapell, men hon ville inte fresta gud sa hon, så i sin bön bad hon Gud om nåden att få komma i

En gång vid invigningen och en gång när hon var död!

Och Gud hörde hennes bön, i övermåttan. Hon sitter fortfarande troget vid sin plats nere vid dörren. Särskilt glad bli hon är vi sjunger: "Jesus är min vän den bäste." Den psalmen är ett med henne, och att höra hennes inlevelse, när hon sjunger är en stor upplevelse.

Vi började gudstjänsten i Ezulwini klockan 11. Gamle Dlamini satt på sin vanliga plats. En av ungdomarna ringde samman på den gamla vällingklockan från Småland som en församlingsbo i Färgaryd skickade med mig ner när vi var på besök hemma. Det är nog Swazilands äldsta kyrkklocka med Karl XI:s sigill på!

Efter gudstjänsten hade jag ett samtal med en av sönerna i huset. Hans situation är typisk för många unga människor här. Klämd mellan gamla och nya traditioner blir det inte av att han alls gifter sig, varken traditionellt eller i kyrkan. Han vet att det är emot kyrkans undervisning och lämnar församlingssamfundet, men vet inte i vilken ända han skall börja för att reda ut förhållandena.

Landet står i en svår brytningstid. Mycket av det gamla sociala mönstret håller på att falla samman i och med att folk flyttar runt. Det nya är oprövat, det gamla vacklar och folk är klämda mitt emellan. Det gäller framförallt familjelivet och skapar stor förvirring och enorma sociala problem.

Hemma i Sverige möter man ibland bilden av ett orört Afrika – och till och med människor som gör anspråk på att vara kristna ifrågasätter om det är rätt att predika kristen tro och människosyn eftersom det skulle bryta ner en fungerande samhällsordning. Visst är det ett problem – evangeliet har ibland presenteras med "västerländskt omslagspapper".

Kyrkorna här är alltmer medvetna om detta. Men faktum kvarstår. Evangeliet i sig själv ändrar naturligtvis människors värderingar och vill göra det. På samma sätt som det gamla samhällets ordningar utmanas av evangeliet, måste allt det nya prövas efter samma måttstock.

Alltfler människor flyttar in till städerna och jobben. Den gamla familjestrukturen bryter samman. Den unga generationen förlorar kontakten med den gamla. Kyrkorna möter ständigt nya utmaningar att tackla nya problem som uppkommer i ett samhälle där människor dras åt olika håll. Befolkningen ökar också explosionsartat – nästan fyra procent om året!

Sekularisering i västerländsk betydelse är dock något okänt här. Respekten för Gud och den andliga verkligheten är ett med människors tänkande. Även en icke praktiserande kristen skulle aldrig komma på tanken att inte böja huvudet vid en bön.

Jag var en gång med om en invigning av en småindustri som förrättades av finansministern. Det hela började och slutade med bön – det var en självklarhet.

Säkerhetspolisen som diskret bevakade Lutherska Världsförbundets konsultation om utveckling i södra Afrika, böjde huvudet i bön och sjöng med i alla psalmer.

Vid ett tillfälle då Ingela åkt hem till Sverige tog jag med mig mina döttrar till en hamburgerrestaurang i Mbabane. Flickan som serverade såg att vi bad bordsbön och när vi kom tillbaka en vecka senare serverade hon oss igen. När hon satte maten på bordet, gjorde hon som alla kvinnor gör här, knäppte händerna och bad bordsbönen! Det är nog bara i Afrika man får uppleva något sådant!

Hur mycket lever då gamla trosföreställningar kvar när förändringens vind sveper fram?

Det är naturligtvis oerhört svårt att bedöma, men det är ingen tvekan om att de spelar en stor roll i människors tänkande.

Hur människor lever i två världar kanske bäst illustreras av hur en välkänd präst i en annan kyrka reagerade då han under flera års tid fick besök av ett "spöke" som besökte honom för att visa honom till några skatter som folk tror ligger gömda sedan boerkriget. Först när "spöket" begärde ett människohuvud och stal hans bil blev han misstänksam och förföljde honom och fann att "spöket" var en känd bedragare.

Denne präst har tillbringat flera år i utlandet och fått en del av sin utbildning i USA. Vid rättegången mot bedragaren förklarade prästen, att han trott att Gud ville visa honom skatterna på detta sätt genom en uppenbarelse så att hans kyrka kunde hjälpa de fattiga och bygga skolor och sjukhus. Det finns ingen anledning att betvivla dessa uppgifter.

Med avsky och bestörtning får swazierna ibland en fruktansvärd påminnelse om det mest hatade och fruktade bruket från långt tillbaka i tiden. "Vår nationella skamfläck" kallade en känd swazier rättegången mot en kvinna som stod åtalad för ritualmord - något som inte bara förekommer i Swaziland utan också i angränsande områden och länder. Det är oftast ett barn eller någon mycket gammal som är offret. Förövarna har blivit uppmanade av en medicinman att skaffa "libaso" d v s mänskligt kött som används i en "medicin" för att bereda dem framgång.

Polisen står oftast maktlös i utredningarna av dessa mord eftersom många är inblandade och vittnena är vettskrämda och trots ihärdiga försök har kampen mot dess fruktansvärda mord visat sig vara fruktlös.

Där gamla och nya värderingar tydligast bryts är kanske på familjelivets område. I det traditionella samhället var polygami det normala. Fortfarande lever många äldre män med flera hustrur.

Det är inte heller ovanligt att högt utbildade swaziska män har flera hustrur boende på olika håll. Men den nya tiden med dess rörliga befolkning har också inneburit att antalet kvinnor som övergivits av sina män är stort.

Ofta tar mannen en ny hustru på en annan plats och lämnar sin första fru och barnen utan försörjning. Kvinnan är i det läget närmast rättslös eftersom hon fortfarande är bunden vid sin man.

Problemen accentueras också av antalet barn som föds av unga ogifta mödrar. Antalet ser bara ut att öka i takt med urbaniseringen och i takt med att de äldre kvinnornas inflytande minskar.

Därtill kommer att många unga som vill gifta sig helt enkelt inte har råd. Systemet med "lobola," d v s brudpris, är intakt, och många förhållanden blir aldrig legaliserade genom att mannen inte har råd att göra rätt för sig inför kvinnans föräldrar.

Vad betyder då kristen tro i allt detta? Den frågan brottas kyrkorna dagligen med. Vi vet vad vi har funnit i Herren Kristus och hur han kan förändra en människas liv. Människorna kastas hit och dit och förändringens vindar, arvet från det gamla betyder i bästa fall identitet och trygghet med samtidigt fruktan. Det nya samhällets förtjänster lockar samtidigt som det bryter ned.

Vi vet vad vi kan erbjuda genom att visa hur Herren Kristus kan förändra onskans makter – om de än möter oss i gammal eller ny gestalt. Detta syns i missionsivern i de flesta församlingarna.

Mina tankar illustrerades av vad jag så utefter vägen när jag fortsatte mot Ntondozi är jag skulle ha nästa gudstjänst. Vägen går genom de stora ananasodlingarna kring konserveringsfabriken i Malkens. Där arbetar hundratals kvinnor på fälten och med att packa, och konservera den mogna frukten. Cirka 20-25 kr är förtjänsten för en av dem för nio timmars arbete. Tänk på dem nästa gång du öppnar en burk konserverad frukt!

Många reser långa vägar till fabriken, medan andra bor i en liten slumstad som vuxit upp strax intill. Få platser illustrerar bättre än denna hur det sociala mönstret brutit samman och området är okänt vida omkring.

Vår församling ligger 10 kilometer därifrån. Även där är kvinnoöverskottet märkbart. Få av männen kommer till gudstjänsten. Den här söndagen firade jag gudstjänst med en man, 15 kvinnor och 20 barn.

Överallt är kvinnorna i majoritet även om det inte är så markant som i Ntondozi. Orsakerna är många, men huvudskälet är polygamin. Männen söker sig till de s.k. självständiga kyrkorna, som ibland kallas för sionister, eftersom de accepterar att en man får ta sig flera hustrur. Dessa sekter och samfund är spridda över hela södra Afrika. Nästan halva befolkningen i Swaziland tillhör dem. Det finns hundratals olika grupperingar, med likartade trosuppfattningar. Många av de gamla traditionerna och trosbegreppen har bibehållits och knutits till kristna trosvärderingar. Framförallt har föreställningen om hur föräldrarnas andar påverkar vad som händer bevarats. Karakteristiskt är de starka ledargestalterna, som ofta kallas profeter och förkärleken till Gamla testamentet. Därför accepteras t ex månggiftet.

Man kan dock se en utveckling, flera grupper håller på att orientera sig mot huvudfrågan av kristen tro och vissa samfund har t ex ansökt om och beviljats inträde i Swazilands kristna råd.

Måndagen den 27 februari

Äntligen solsken! Den här sommaren har verkligen varit för bedrövlig. Visserligen brukar det regna mycket i Mbabane men inte på det här sättet. Mornarna och förmiddagarna brukar vara varma och sköna innan det på eftermiddagen drar ihop sig till en åskskur som rensar luften. I skymningen brukar det sen klarna upp igen. Det regn som faller på detta sätt brukar vara fullt tillräckligt för årets skörd. Hela årsnederbörden faller mellan september och maj.

Vintermånaderna är torra, med sol från en klar himmel, med skön och behaglig värme mitt på dan, men bitande kallt, ja till och med frost, på morgnarna här i Mbabane.

På dagens program stod en konferens i Manzini. Swazilands kristna råd hade inbjudit samarbetskyrkor och olika organisationen från hela världen för att presentera sitt arbete och begära anslag för kommande år. På inbjudan stod att detta var ett nytt sätt att arbeta på.

Det vanliga systemet brukar vara att ansökningshandlingar skickas skriftligen och sedan följs det hela upp med att representanter från systerkyrkor eller olika hjälporganisationer kommer hit. Vid sidan om detta skrivs regelbundna rapporter om hur arbetet fortskrider. Detta system har kritiserats från många håll. Varje organisation har sina egna regler och ansökningshandlingar. Att sätta sig ned och förklara ett projekt skriftligt är också svårt. Många kyrkor och organisationer här känner att de inte når fram med informationen på det sätt de önskar. Språket är också ett problem. Även om man kan tala engelska är det inte så lätt att formulera sig på ett sätt som "når fram" och riktigt förklarar varför just detta projekt är så viktigt.

Nu hade man kommit på att en rundabordskonferens där man får tala för sitt projekt direkt till hjälporganisationerna borde hjälpa till att överbrygga klyftan mellan norr och söder. Sex eller sju hjälporganisationer hade svarat ja på inbjudan. Viss tid skulle användas till projektpresentationer och sedan skulle delegaterna få tillfälle att besöka projekt som redan påbörjats.

Det var intressant att se om det hela skulle fungera. Situationen är svår för alla parter. Representanterna från norr kan känna sig trängda. De vet att de ses som några som sitter på pengar och resurser, som rättvist ska fördelas, inte bara för att täcka behoven i Swaziland utan också på andra håll. Delegaterna från detta håll är också hårt trängda. De känner nöden och problemen här och det gäller då att presentera projekten på ett sådant sätt att de uppmärksammas.

Någon tog upp detta i diskussionen. Hon sa, att hon inte riktigt kunde språket och jargongen som hon förstod måste till för att få anslag. Man får inte säga kyrka, utan "allaktivitetshus", man måste komma ihåg att nämna kvinnor och barn, över huvud taget spela på förenklade och förutfattade bilder om problemen i Afrika. Hon undrade varför det måste vara så?

Det blev en givande diskussion och projektpresentationerna blev betydligt intressantare än jag väntat mig. Över huvud taget är det nyttigt att komma samman. I ekumeniska sammanhang som detta, ser man att de flesta kyrkorna brottas med likartade problem. Men ändå – alla delar viljan att förändra levnadsvillkoren och skapa en dragligare situation för medmänniskorna och utvecklingsarbete känner inga samfundsgränser.

Swazilands kristna råd driver självt många program. Det är framförallt viktigt för många av de små samfundet som inte har möjlighet att administrera flera projekt på egen hand. Kyrkorna kan t ex ansöka om hjälp av rådets vattenexperter eller rådgivare för olika lantbruksprojekt. En advokat är också knuten till rådet för att kunna hjälpa till med upplysningsverksamhet och föredrag, men också med rådgivning för personer som aldrig skulle kunna ha råd med en jurist.

På eftermiddagen fick medlemskyrkorna presentera ett projekt var. Vi tog upp ansökan om högstadie- och gymnasieskolan i Mbekelweni. Jag fick femton minuter på mig att förklara varför det behövs en skola just där, och varför detta projekt har en hög prioritet för oss. Det som var särskilt roligt var att känna stödet från de andra kyrkorna och deras delegater.

Någon av gästerna från norr kommenterade just detta faktum i sitt slutanförande. Han var imponerad över, att så fort någon stod upp och talade för ett projekt, så slöt alla församlade upp bakom det, katoliker, metodister, lutheraner, anglikaner och alla de andra.

Vårt projekt var det i särklass dyraste. Skolan kostar minst 2,4 miljoner kronor, men vi underströk att det gick att dela upp i 19 små projekt – hus för hus. För skolan har redan startat. Föräldrarna i Mbelweni har samlat ihop nästan 200 000 kr själva och låtit bygga de sex första klassrummen.

Vår biskop hade under helgen träffat vissa av delegaterna och tagit dem till skolbygget uppe i Mbabane. Med hela sin övertalningsförmåga hade han fått dem att fundera och inse nödvändigheten av att kyrkorna fortfarande är involverade i skolarbetet i Swaziland.

Innan jag körde hem tog jag vägen om vår kyrkcenter i Manzini, där två svenska missionärer arbetar sedan två år tillbaka tillsammans med prostens som också är bosatt där.

Centret är vad man skulle kunna kalla ett "lyckat utvecklingsprojekt". Det ligger i ett grönområde mitt inne i Manzini. En flod rinner rakt igenom tomten och när centret skulle byggas måste en bro inkluderas för att hela tomten skulle kunna användas. På tomten ligger också det kristna rådets byggnader. Centret består av flera olika hus och varenda vår används dagligen av grupper och organisationer och en tillbyggnad av centret är redan nu planerad. Där finns en stor leksskola, ett jordbruksprojekt för ungdomar, snickarverkstad och i den stora salen som på söndagarna är kyrka samlas kvinnorna för olika kurser.

Centret är verkligen en "all-aktivitetskyrka", som någon sa på konferensen i dag. I Afrika är en kyrkobyggnad verkligen en samlingsplats och inte bara en gudstjänstlokal. Det är naturligtvis på gott och ont. Ibland skulle man önska sig att när kyrkcentra byggs också finns medel att bygga ett särskilt gudstjänstrum för stillhet och andakt!

Tisdagen den 28 februari

Morgontidningen talade om att de tre ungdomar som hittats skjutna i en bil inne i skogen i Mhlambanyatsi för någon månad sedan nu identifierats. Det var tre studentledare från Sydafrika. Ingen kan förklara varför de befann sig där, men allt tydde på att de lurats till Swaziland, tagits ut i skogen och mördats där. Slutsatserna fick var och en dra själv.

Det är inte första gången det hänt. Kidnappningar och mord inträffar med jämna mellanrum. Konflikten i Sydafrika spiller över gränsen.

För några år sedan sköts tre män mitt på dan i en taxi på vägen utanför parlamentet. En av de dödade var en ledande man inom ANC. Förövarna hade följt efter taxin från flygplatsen, stannat den och öppnat eld på några meters håll.

En gång kidnappades ett schweiziskt par. Man upptäckte inte att man tagit fel personer förrän man kom fram till Pretoria – och fick skamset flyga dem tillbaka till den swaziska gränsen!

Det lilla Swaziland har svårt att värja sig och förhindra sådana incidenter. Inte på någon plats i Swaziland befinner man sig längre bort än 60 km från Sydafrikas gräns. Det vakuum som uppstod efter den gamle kungens död innan den nye tillträdde utnyttjades också av krafter utifrån för att främja sina egna syften.

På programmet i dag för mig stod "diversearbete". Det betyder att sätta sig vid skrivbordet och t ex skriva in dop i registren, utfärda dopminnen, skriva protokoll och kallelser och gå till banken och allt annat sådant som behöver göras för att arbetet skall fungera.

Här på den gamla missionsstationen måste jag också ta mig tid att planera vaktmästarnas arbete och skaffa material för renoveringar och reparationer o s v. Det är lättare sagt än gjort. Det mesta finns att köpa i Swaziland men det gäller att veta var. I dag skickade jag bud med biskopen att köpa kedjeolja till motorsågen när han ändå var i Manzini!

Onsdagen den 1 mars

Sensommarvädret verkar ha stabiliserat sig. Det var varmt och kvavt på morgonen – och det kändes redan tidigt att det skulle bli åska på eftermiddagen. Det brukar bli en våldsam urladdning framemot fyratiden.

Åskan här inger verkligen respekt – och det är inte ovanlig att läsa i tidningen om människor som blivit dödade vid åsknedslag. Alla sätt används för att skydda sig. De mera modernt sinnade skaffar sig åskledare, som monteras på en hög påle vid kraalen, andra beger sig till medicinmannen för speciell medicin som skyddar hemmet mot åsknedslag. Medicinen grävs ned på strategiska ställen runt hemmet. Folk betalar dyra pengar för att få en skicklig medicinman att skydda deras hem.

Jag kommer ihåg en tidningsartikel från den första tiden vi bodde här, där en medicinman förtvivlat förklarade att han var tillintetgjord. Den plats i hans hem där han förvarade all medicin som skyddar mot åsknedslag hade brunnit upp – åskan hade slagit ned och satt eld på huset! En medicinman, starkare än han, hade gjort detta för att konkurrera ut honom och ta över hans arbete, förklarade han.

Trots det väntade ovärdet begav sig Ingela och biskopen upp till Lutheran Farmers Trainingcentre, en jordbruks- och hushållsskola som kyrkan driver i samarbete med regeringen i norra delen av landet. Initiativet togs på 60-talet av dåvarande biskopen Helge Fosseus och kung Sobhuza II.

Centret har stöttats av Lutherska Världsförbundet i många år och för närvarande genomförs ett program för att utöka arbetet bland kvinnorna, Nya lokaler ska byggas och ny utrustning som sy- och stickmaskiner skall börja användas.

Ingela har fungerat som konsult för centret i många år. Alla projekt som drivs med flera huvudmän är svåra att få att fungera. Det gäller att utarbeta klara regler för vem som har ansvar för vad. Bortsett från detta betyder skolan mycket för hela regionen och vi är stolta över att den är ett barn av vår kyrka.

På eftermiddagen hade jag ett sammanträde med Uffe Hansen, som förestår Lutherska Världsförbundets program i Swaziland. De har sitt kontor med oss här på KaShile.

Lutherska Världsförbundet blev ombett av kyrkan att öppna ett kontor i Swaziland i början på 80-talet efter det att regeringen väddat om hjälp för att kunna ta emot en stor grupp flyktingar från Sydafrika som betraktade sig som swazier men inkorporerats i det s.k. "hemland" som skapats för zulubefolkningen av Sydafrikas regering.

En stor fram i södra delen av landet införskaffades och i samarbete med FN hjälpte Lutherska Världsförbundet flyktingarna till en ny tillvaro. Skolor byggdes och ett jordbrukskooperativ startades för bomullsodling. Bomull är den enda gröda som är möjlig i det torra klimatet i denna del av landet.

Två händelser gjorde att Lutherska Världsförbundets engagemang utökades väsentligt. I januari 1984 drabbades Swaziland av en cyklon. Under 48 timmar föll mellan 600-850 mm regn över hela landet, vägar, broar och hus störtade samman och många människor drunknade när de försökte ta sig över översvämmade floder. LVF spelade en

nyckelroll i hjälparbetet framförallt i inledningsskedet. Människor fick hjälp med tillfälliga förnödenheter och hus. Många kontakter som knöts med olika organisationer, lokala hövdingar och skolor resulterade de följande åren i ett mer långsiktigt utvecklingsarbete och stöd till lokalbefolkningen i deras försök att förbättra sin tillvaro.

Inbördeskriget i Moçambique resulterade också snart i en strid ström av flyktingar. Många av dem placerades på farmen nere i söder och Ndezevane, som platsen heter, rymmer nu mer än 18 000 flyktingar. Flyktingbosättningen räcker inte till för så många, men Swazilands regering har trots påtryckningar från många håll dröjt med att skaffa ytterliggare mark och flytta moçambiqanerna till en egen bosättning. Många flyktingar lever också tillsammans med den lokala swaziska befolkningen utefter hela gränsen till Moçambique. På senare år har LVF fått ta på sig mer och mer av ansvaret för försörjningen av dessa människor. Regelbundna matutdelningar anordnas, kliniker inredda i ambulanser körs runt för att assistera flyktingarna. Nästan alla har fruktansvärda upplevelser bakom sig. I stora delar av Moçambique råder inbördeskrig och de kan berätta om våldet och terrorn i sitt hemland.

Vår lilla kyrka skulle aldrig på egen hand kunna klara att administrera ett hjälparbete av denna omfattning. Det är däremot viktigt att arbetet som utförs av LVF samordnas med kyrkans egna program så mycket som möjligt. På många håll i Afrika har det uppstått spänningar mellan LVF:s fältkontor och de lokala kyrkorna. Kyrkorna upplever ibland att LVF arbetar över huvudet på dem. De vet inte vad som äger rum och har inget inflytande över aktiviteterna. LVF bli en storebror med till synes outtömliga resurser av pengar medan kyrkorna dagligen brottas med att få sina små resurser att räckta till.

Det handlar väldigt mycket om ömsesidig respekt och stor klarsyn över vad arbetet kräver och hur det kan organiseras på bästa sätt. Speciella överenskommelser för en särskild uppgift som flyktingarbete kan vara nödvändiga, men vad det gäller mycket av det andra arbetet finns ingen anledning att inte kyrkan tar en aktiv del eller själv svarar för arbetet och ansvarar för olika utvecklingsprogram med stöd från systerkyrkorna.

Här i Swaziland har vi sluppit många av problemen. LVF:s kontor och stiftskontoret ligger numera sida vid sida på den gamla missionsstationen i Mbabane. Personalen träffas dagligen och kan diskutera arbetet. Nya projekt genomföres gemensamt och samarbetet är gott.

Det står dock klart att inför framtiden måste ansvarsfördelningen formaliseras och regleras och Uffe Hansen och jag har på uppdrag av kyrkan och LVF i Genève påbörjat ett arbete hur en formell överenskommelse skulle kunna se ut och komma med förslag hur arbetet skall kunna fungera. Trenden är likadan överallt, de lokala kyrkorna vill ha mer inflytande av Världsrådets arbete i deras länder. Vi hoppas snart kunna komma med ett förslag som passar förhållandena i Swaziland och det arbete vi gemensamt är kallade att utföra här.

Hembesök med bönekvinnorna

Torsdagen den 2 mars

Den största församlingen i pastoratet, om man undantar den i Mbabane, ligger femton kilometer utanför stan på vägen ut till den största gränsstationen mot Sydafrika. Församlingen i Motjane kan också berömma sig av att vara den äldsta lutherska församlingen i hela landet. År 1887 bosatte sig en grupp kristna från Ermelo i Transvaal där. En evangelist följde med dem dit och började predika i området.

Utöver denna församling dröjde det flera år innan vår kyrka fick fotfäste i Swaziland. En swazier, Johannes Mdziniso, brukar räknas som kyrkans grundare. Han var född i Swaziland i närheten av kungens kraal, där han växte upp. Under en resa i Transvaal kom han i kontakt med kristna och blev döpt 1987 i Volkrust.

Det berättas att han i en dröm såg en man i swaziska kläder kalla på honom och han tog detta som att Gud kallade honom att predika för sitt eget folk.

Han begav sig hem, men av rädsla vågade han sig bara precis över gränsen. Den första kyrka han byggde ligger nu 13 meter från gränsstaketet!

Det var en svår tid och när en hövding 1916 försökte göra iväg honom tog han mod till sig och vädjade till drottning Labotsibeni, som då styrde landet.

Drottningen klandrade hövdingen för hans handlingssätt. Men i stället för att beordra att Mdziniso skulle få fortsätta där han var, förklarade hon att hövdingen inte skulle behöva bekymra sig över Mdziniso och hans predikan i framtiden. Hon kallade nämligen Mdziniso att arbeta i Mbekelweni där hon själv bodde och hon gav honom ett stort stycke lands i närheten av den kungliga kraalen.

En svår influensa härjade vid denna tid och i nästan varje hem var det någon som dog. Mdziniso tillvann sig respekt genom att besöka de döende. Han gick orädd från hem till hem och predikade. Han begravde de döda och tröstade de sörjande. Den lilla församling han startat växte och 1924 kunde han bygga en stor kyrka på den tomt som drottningen givit honom.

Mdziniso fortsatte att predika och grunda församlingar över hela de södra och nordöstra delarna av landet. I slutet av 20-talet fick han hjälp av en missionär, som på hans begäran skickades ut från Berlinmissionen.

Dess två, och sedermera tre präster, ansvarade med sina evangelister och medhjälpare för 88 församlingar av olika storlek!

Församlingen i Motjane förestås i dag av änkan till den sista evangelisten av den gamla stammen som arbetade där. Mrs Dlamini är verkligen ett med sin församling och känner den utan och innan. Hon kallar ofta på mig och jag tillbringar mycket tid just i den församlingen. Hon vet vem som är sjuk. Hon vet vem som behöver besök och

rapporterar till mig så fort hon behöver hjälp av en präst.

Regelbundet besöker vi fyra eller fem hem varje månad där det finns någon som är för gammal eller på annat sätt är oförmögen att komma till kyrkan.

I dag träffades vi för att planera arbetet för den kommande månaden och för det stora påskmötet vi ska ha i hennes församling om tre veckor. Varje år samlas hela pastoratet i någon av församlingarna till gudstjänster, bibelstudier, föredrag, men också för diskussion om arbetet i de olika församlingarna och grupperna. Kassören lämnar sin rapport över det gångna året. Det är verkligen ett tillfälle då alla har möjlighet att göra sin stämma hörd.

Det betyder att program som varar från långfredagen till söndag morgon. Natten mellan påskafton och påskdagen är det gudstjänst hela natten som fortsätter ute i gryningen på kyrkogården. Mötet slutar sen med en nattvardsgudstjänst inne i kyrkan.

Efter planeringen besökte vid den gamla blinda Mrs Nhlabatsi, som bor i närheten av kyrkan och gav henne nattvarden. Hon lever med i församlingen mera än de flesta trots sin ålder och bär den i sina förböner. Hon kommer ihåg var och en och följer dem i glädje och sorg.

Det är alltid lika upplyftande att komma hem till henne och vi satt en lång stund och pratade. Vi kom att tala om en annan gammal kvinna i församlingen som får två år sedan drabbades av tre dödsfall i familjen och hur hon mitt sin sorg hade varit ett exempel och en förebild för oss alla.

Jag glömmar aldrig det som hände i hennes familj inom loppet av en kort tid. Jag var ute på ett av de sedvanliga hembesöken tillsammans med bönekvinnorna när församlingsledaren på hemvägen bad att vi också skulle ta vägen om Mrs Shongwe och hennes kraal. Ett barn till någon släkting hade dött och hon bad oss åka dit för en gudstjänst. Hon föreslog att vi skulle ha en nattvardsgudstjänst där också, eftersom det var länge sedan många i hemmet haft tillfälle att få ta emot sakramentet.

Under gudstjänsten såg jag en man ligga insvept i en filt i ett hörn av rummet. Det var uppenbart att han var mycket sjuk och vid kyrkobönen nämnde jag särskilt honom och vi bad alla för honom. När vi var färdiga och jag höll på att packa ihop mina saker såg jag att han hade vaknat upp och att han givit tecken, att han ville tala med oss. Det visade sig att dens sjuke var Mrs Shongwes äldste son som hette Siphó.

Han var döpt som barn men hade aldrig visat något som helst intresse för församlingen eller kyrkan. Han var svårt sjuk. På sjukhuset stod ingen hjälp att få och man hade tagit hem honom för att han skulle få dö i kretsen av de sina. Nu säger han, att han vill omvända sig och bli en kristen, berättade församlingsledaren.

Siphó hade hört och följt med allt som hände i gudstjänsten. Vi gick fram till honom och talade med honom. Det var uppenbart att han menade vad han sa och jag dukade upp nattvardsbordet igen. Vi började gudstjänsten på nytt – som skriftermål ställde jag två frågor till honom. Jag frågade: "Siphó, är det din tro att Jesus Kristus, Guds son, kom i världen för att frälsa syndare." Han svarade med att upprepa hela meningen: Jag tro att Jesus Kristus, Guds son, kom i världen för att frälsa syndare."

Jag frågade sen: "Ångrar du alla dina synder och fyr till Jesus som din Frälsare och säter din tro och hopp till honom." Han svarade igen med att upprepa hela meningen.

Det var andäktigt tyst i hela rummet när jag la händerna på hans huvud och på Herrens uppdrag tillsa honom att han var förlåten för Jesu Kristi skull. Han fick sen ta emot nattvarden, för första och som det snart visade sig för sista gången i sitt liv.

Två dagar senare stod ett skolbarn vid vår grind med ett brev ifrån hans mamma där hon berättade att Siphó hade somnat in under natten och att hon nu ville att jag skulle komma ut och förrätta jordfästningen.

Efter ett dödsfall i familjen är det sed att regelbundet besöka det hemmet. Vid ett av våra besök några månader senare, fann vi Mrs Shongwe och flera andra släktingar församlade. Vi fick veta att hennes man låg döende inne i ett av rummen. Vi gick in där och såg en gammal man, som jag bara sett i hemmet, men aldrig i kyrkan, liggande i en säng. Det var uppenbart att slutet var nära. Vi började sjunga flera psalmer, läste för honom och bad.

Det märktes att han hörde vad vi sa och tog till sig vad han hörde även om han var mycket svag. En stund senare somnade han in. Då sa församlingsledaren något som förvånade mig: Tänk, att den gamle Phiri fick sluta sina dagar under bön och psalmsång med tröst från Guds ord. Han som var muslim!"

Det visade sig att mannen var från Malawi. Han hade för många år sedan kommit ner till Sydafrika för att arbeta och sen bosatt sig i Swaziland. Där han gift sig med Mrs Shongwe, som då var änka. Han hade uppmuntrat henne att fortsätta gå i kyrkan och uppfostra barnen kristet. Själv hade han aldrig tagit steget fullt ut, eller hade han det, de sista minuterna av sitt liv?

Mrs Shongwe hade sorg igen. Först den äldste sonen och sedan mannen. Vi såg att det var en svår tid för henne men det var fantastiskt att se hur församlingen slöt upp omkring henne och stöttade henne.

En kort tid därefter fick vi ett uppskakande bud att en 20-årig dotter till Mrs Shongwe plötsligt hade insjuknat. Hon hade blivit förlamad och trots att hon tagits till sjukhus hade hon dött inom loppet av en vecka. Det var med tunga steg vid besökte den gamla kvinnan den följande dagen för att planera begravningen. Den tredje på kort tid.

Vi såg att Mrs Shongwe vacklade, folk hade sagt att hemmet måste vara förhäxat. Men hon höll ut. Hon sa att Gud vet bäst, vi måste lite på honom. Såg ni inte hur han mottog Siphó, såg ni inte hur Phiri dog, sa hon.

Fler människor än vanligt var närvarande vid dotterns Patience's begravning. Hela församlingen, släktingar, arbetskamrater och vänner slöt upp. De ville alla visa sitt deltagande och stödja familjen i allt det svåra, som till synes inte hade något slut.

Det visade sig att krisen var långt ifrån över. Något senare insjuknade en yngre syster i vad som verkade vara samma sjukdom. Nu skakade grundvalen i hemmet. Mrs Shongwe visste varken ut eller in. Utan stödet från de andra bönekvinnorna i församlingen vet jag inte hur det hade slutat. Först vägrade hon att ta dottern till sjukhus, det hade ju inte hjälpt Patience, det måste finnas bättre hjälp på något annat håll – kanske hos någon medicinman.

Men till slut gav hon efter. Sibongile las in på Mbabane sjukhus och många vakade hos henne hela tiden.

En kväll tog jag med mig några av lärarna från skolan upp till sjukhuset. Vi fann och fick låna ett behandlingsrum, där vi rullade in sängen från den stora salen. Där firade vi en av de mest gripande gudstjänster jag har upplevt. Vi visste alla omständigheterna, vi visste att system just dött i samma sjukdom. Vad kan vi människor säga, hur kan jag som präst finna de rätta orden vid ett sådant tillfälle?

Jag slapp problemet eftersom vi firade nattvard, orden var redan givna. Nattvarden talar sitt eget språk i varje situation. Den talar om delaktighet och lidande, om försoning, men också om seger över ondskan och döden – och den ger vad orden säger. Sibongile tog emot Kristi lekamen och blod och överlämnade sig i Guds händer. Vi kände att vi fem-sex i rummet var burna av mångas förböner. Vi väntade på Gud.

Och Gud hörde de mångas böner. Efter några dagar fick vi beskedet att förlamningen släppt och Sibongile var på

bättringsvägen. Jag glömmer aldrig den stunden då vi fick höra den glada nyheten att hon snart skulle bli utskriven. Jag träffade snart själv Sibongile. Man hade skickat henne till några släktingar i en annan församling där hon fick vila upp sig. Det dröjde inte länge förrän hon var helt och hållet återställd. Församlingen i Motjane står mitt hjärta extra nära. Det finns platser där man får så mycket tillbaka. Att få vara präst för en sådan församling är en stor nåd. Platser där så många förstått bönen hemlighet och att vi kan lita på Gud vad som än händer, liknar inte andra. Det är verkligen en glädje som uppväger det vardagliga knotet, att få vara en tjänare bland sådana människor.

Fredagen den 3 mars

En dag vid skrivbordet igen med planering för den kommande veckan! På måndag och tisdag skall jag åka till Pretoria för styrelsemöte med kyrkans förvaltningsbolag. Man undrar ibland vilka uppgifter man får sig förelagda. Det var ett område där mina kunskaper var synnerligen begränsade. Men eftersom Svenska kyrkans missionärer är få och varje samarbetskyrka har en medlem i styrelsen, fanns det inte så många att välja emellan. Så det blev jag – och jag får försöka göra det bästa av det.

Jag hann också med ett besök i stan. När jag passerade infarten till den gamla missionsstationen och såg folket stående vid busshållplatsen kom jag att tänka på barnet som föddes just där förra året. Det var inte långt ifrån att jag fick agera barnmorska! Här brukar vi säga, att uppgifter väljer man inte. De ramlar på oss!

Nu var det så lyckligt att jag slapp hjälpa till att förlösa kvinnan. Förlossningen hade ågt rum i gräset någon minut innan jag kom och blev stoppad av en grupp hojtande kvinnor. Det visade sig att en ung kvinna och hennes mamma var på väg till sjukhuset.

De hade börjat gå för flera timmar sedan men hann aldrig fram. Vid varje värk hade de fått sätta sig ned och vid vår infart föddes barnet. Allt hade gått bra och nu kröp de omkring i gräset och letade efter sina pengar för att betala sjukhusräkningen. De hade tappats bort i all röran!

På stående fot åtog jag mig att betala allt som behövdes bara vi kom iväg. Jag möttes av ett tacksamt med lite överseende leende.

Jag lastade in dem, mormodern, mamman och det nyfödda barnet i min bil och körde i rasande fart till sjukhuset. Allt gick bra – men mamman fick en rejäl utskällning för att hon inte gett sig av hemifrån i tid. Jag sa inget till personalen men tänkte desto mera.

Eftermiddagen ägnades åt predikoskrivande och andra förberedelser. Men jag blev avbruten innan jag var färdig. Ingela kom in från stiftskontoret och bad att jag som suppleant i stiftsstyrelsen skulle närvara vid ett extra arbetsutskott biskopen kallat till. En ledamot hade lämnat återbud i sista minuten. Han hade kallats till kungen i något annat ärende och man behövde en ledamot till för att kunna hålla mötet.

På kvällen fick jag äntligen tid att skriva färdigt den engelska predikan för gudstjänsten på söndag eftermiddag. Den swaziska hade jag klarat av med min medhjälpare redan tidigare.

Lördagen den 4 mars

En lördag utan några möten och sammanträden! När jag tittade i min almanacka blev jag förvånad. Där stod bara en enda rad ifyllt. Konfirmander ett par lektionstimmar på eftermiddagen. Nu vet man att almanackan sällan reflekterar vad som händer en dag. Det tillhör spänningen i det här arbetet. Denna dag blev heller inget undantag.

En strid ström av besökare kom och gick med allehanda ärenden. Skolbarn som ansökte om stipendier från kyrkans hjälpfonder, några församlingsäldste som ville hämta material för predikoförberedelse eller helt enkelt någon från församlingen som bara kom för en pratstund.

Men det blev också tid för familjen och brevskrivning till vännerna i Sverige, något som lätt att försumma när arbetet kommer upp i högfart. Men barnen ser inte ut att fara illa. För även om det inte blir mycket tid över särskilt för dem, så är det en förmån att få vara med om ett arbete som detta tillsammans. Med både pappa och mamma i närheten med hemmet som bas för arbetet blir den dagliga kontakten stor. Ofta är barnen med oss också när vi är ute i församlingarna. I många år var Joel min ständige följeslagare på hembesök och framförallt när vi byggde nya kyrkor ute på landsbygden. Nu är det Adam som är med mig ute i församlingarna. Nästan varje morgon frågar han: "Ska vi åka till Motjane, eller Ezulwini eller ..."

Barnen har tagit Swaziland som sitt andra hemland. Ibland undrar man om det inte blivit det första. Tack vare att skolgången är väl ordnad häri huvudstaden slipper vi bekymra oss för att vårt arbete här på något sätt skulle påverka deras framtid negativt. Tvärtom, att få sin skolgång på de skolor de går på med barn från praktiskt hela världen är en förmån få förunnat. Skolorna är internationella, men majoriteten av barnen och ungdomarna är swazier. På Hannas och Helenas skola finns barn från 43 länder!

Mbabane har blivit något av ett centrum för utbildning i södra Afrika, framförallt genom Waterford School, som ligger strax utanför stan och där flickorna går. Skolan startade på 60-talet av några lärare från Sydafrika som förgäves försökte driva en skola i Johannesburg för alla folkgrupper. Den fick stängas då nya raslagar introducerades och de sökte därför efter en ny plats i södra Afrika.

Efter mycket letande fick de tillåtelse att starta skola i Swaziland och kung Sobhuza gav den namnet "Kamhlaba," som betyder "av jorden," att vår jord känner inga skillnader, den föder och när alla, oavsett ras, hudfärg eller livsåskådning. Fortfarande är många av ungdomarna där stipendiater från Sydafrika, som får en chans till en god utbildning.

Vår familj har fått så mycket tillbaka de år vi varit bosatta här. Vi ser det som en förmån att ha fått uppleva den världsvida kyrkan i en annan kultur och miljö. Här får vi vara med att vidga gränserna för Guds rike. Det är ett stort ansvar. Vi fått förtroendet att symbolisera Svenska kyrkans gemenskap med en ung systerkyrka och vi har fått uppleva glädjen att bli accepterade som medarbetare i ett stort och meningsfullt arbete. Det fyller oss med tacksamhet.

© Yngve Kalin, 1989